

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

תוכן עניינים

- א.. הפוער עצמו לבעל פעור הרי זה עבודתו אף על גב דמיכוין לביזוי הזורק אבן למרקולים
זו היא עבודתו אף על גב דמיכוין למירגמיה ... אחד הנוטלה ואחד הנותנה חייב כל חדא
וחדא רווחא לחבירתה שביק.....1
- ב.... הנותן מזרעו למולך אינו חייב עד שימסור למולך ויעביר באש מסר למולך ולא העביר
באש העביר באש ולא מסר למולך אינו חייב עד שימסור למולך ויעביר באש ... למולך
חייב שלא למולך פטור.....2
- ג..... אינו חייב עד שימסרנו לכומרין
.....3
- ד..... העביר כל זרעו פטור שנאמר מזרעך ולא כל זרעך
.....3
- ה... העבירו סומא מהו ישן מהו ... בן בנו ובן בתו מנין ... זרע פסול מנין תלמוד לומר בתתו
מזרעו.....5
- ו..... אינו חייב עד שיעבירו דרך העברה ... שרגא דליבני במיצעי נורא מהאי גיסא ונורא
מהאי גיסא ... כמשורתא דפוריא ... עד שיעבירו דרך עברה העבירה ברגל פטור.....5
- ז..... ואינו חייב אלא על יוצאי יריכו הא כיצד בנו ובתו חייב אביו ואמו אחיו ואחותו פטור
העביר עצמו פטור.....8
- ח..... אבידתו ואבירת אביו שלו קודמת
.....9
- ט..... ולמאן דאמר מולך עבודה זרה היא
.....9

דף סד:

**א. הפוער עצמו לבעל פעור הרי זה עבודתו אף על גב דמיכוין
לביזוי הזורק אבן למרקולים זו היא עבודתו אף על גב
דמיכוין למירגמיה ... אחד הנוטלה ואחד הנותנה חייב כל
חדא וחדא רווחא לחבירתה שביק**

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

כבר התבאר לעיל דף ס: שעבודות הרבה קבעו עובדי כוכבים¹ לכל צלם וצלם ולכל צורה וצורה ועבודת זה אינה כעבודת זה, כגון פעור שעבודתו שפוער אדם עצמו לו, ומרקולים שעבודתו שיזרוק לו אבנים, או יסקל דהיינו שיטול מלפניו אבנים², והרבה עבודות כגון אלו תקנו לשאר צלמים.

והעובד עבודה זרה בעולם בדברים שדרכה שעובדים אותה המאמינים בה, ואף על פי שאין עבודתה באחת מארבע עבודות³, מכיון שעבדה במה שדרכה להעבד, חייב ועובר עליה במזיד ויש עדים נסקל⁴.

ואזהרה של עבודות אלו וכיוצא בהן הוא מה שכתוב (שמות כ פסוק ה) וְלֹא תַעֲבֹדֵם כְּלוֹמֵר בְּמַה שְׁדָרְכָן לְהַעֲבֹד אִי זֶה עֲבוּדָה שֶׁתְּהִיָּה בְּמַה דְּבָרִים אֲמֹרִים בְּשֵׁאר עֲבוּדֹת חוץ מִמִּשְׁתַּחֲוֵה וְזוּבַח וּמִקְטִיר וּמִנֶּסֶךְ שְׁחִיב מִשׁוּם (שם) לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם.

העובד עבודת כוכבים כדרכה, ואפילו עשה דרך בזיון אף שהוא אומר בפירוש שאין עושה זה לשם אלהות, ואדרבא מתכוין לבזות, חייב.

כיצד הפוער⁵ עצמו לפעור כדי לבזותו, או זרק אבן למרקוליס כדי לבזותו הואיל ועבודתו בכך חייב, ומביא קרבן על שגגתו.

וכל עבודה זרה⁶ בעולם שנעבדת על דעת שיש בה צד אלהות, גזירת הכתוב היא שעל אף שהישראל אינו עובד אותה בצד אלהות, ואינו מקבלה עליו כלל באלוה, אך הוא עושה העבודות שהעובדים עושים כגון פעור ומרקוליס, והוא עושה כן, אף שמכוין לבזות אותה מ"מ גזירת הכתוב היא דחייב סקילה במזיד.

ב. הנותן מזרעו למולך אינו חייב עד שימסור למולך ויעביר

באש מסר למולך ולא העביר באש העביר באש ולא מסר

¹ רמב"ם עכו"ם פ"ג ה"ב

² בגמ' סנהדרין סד ע"א איתא "אמר להו איזיל אישקלה אמרו לו אחד הנוטלה ואחד הנותנה חייב כל חדא וחדא רווחא לחבירתה שביק" ופירש"י "מפנה לה מקום לזורקים" ועיין מנחת חינוך מצוה כט אות א וז"ל "ומה שמבואר בש"ס הטעם דכל חדא וכו', היינו שעבודתו היתה בכך, דאי לא היתה עבודה בכך, בשביל רווחא שביק לא היה חייב על זה

³ שהם המשתחוה וזובח ומקטיר ומנסך

⁴ חינוך מצוה כט

⁵ שם ה"ה ומנחת חינוך מצוה כו אות א

⁶ מנחת חינוך מצוה כו אות א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

למולך אינו חייב עד שימסור למולך ויעביר באש ...

למולך חייב שלא למולך פטור

הנותן מזרעו למולך⁷ ברצונו ובזדון חייב כרת בשוגג מביא חטאת קבועה ואם עשה בעדים והתראה נסקל שנאמר (ויקרא כ פסוק ב) **אֲשֶׁר יִתֵּן מִזְרָעוֹ לְמֹלֵךְ מוֹת יוֹמָת עִם הָאָרֶץ יִרְגְּמֻהוּ בָּאֶבֶן**, ואזהרה שלו מנין שנאמר (שם יח פסוק כא) **וּמִזְרָעֶךָ לֹא תִתֵּן לְהַעֲבִיר לְמֹלֵךְ וְלַהֲלֹךְ הוּא אֹמֵר** (דברים יח פסוק י) **לֹא יִמָּצֵא בְּךָ מַעֲבִיר בְּנוֹ וּבִתּוֹ בְּאֵשׁ**.

אינו חייב כרת⁸ או סקילה עד שימסור בנו למולך ויעבירו ברגליו באש דרך העברה, מסר ולא העביר העביר ולא מסר, או שמסר והעביר שלא בדרך העברה פטור.

מסר והעביר⁹ שלא למולך, אלא לעבודה זרה אחרת, מסר והעביר למולך ולא באש אינו חייב.

דף סד:

ג. אינו חייב עד שימסרנו לכוזרין

אינו חייב כרת¹⁰ או סקילה עד שימסור בנו למשרתי עבודה זרה שנאמר **וּמִזְרָעֶךָ לֹא תִתֵּן לְהַעֲבִיר לְמֹלֵךְ וְיַעֲבִירוּ בְּרַגְלָיו בְּאֵשׁ דֶּרֶךְ הָעֵבֶרָה**.

ד. העביר כל זרעו פטור שנאמר מזרעך ולא כל זרעך

⁷ רמב"ם הלכות עבודה זרה פרק ו הלכה ג

⁸ שם הלכה ד

⁹ סנהדרין סד ע"ב וברש"י שם

¹⁰ שם הלכה ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

אינו חייב¹¹ עד שימסור מקצת זרעו ויניח מקצת ואפילו השאיר נכד כל שהשאיר מיוצאי יריכו¹² שנאמר¹³ (ויקרא כ פסוק ג) **כִּי מִזְרְעוֹ נָתַן לְמוֹלֵךְ כִּי מִקְצָתוֹ וְלֹא כוּלוֹ. וַיֵּאָדָּם**¹⁴ שאינו פטור אלא בהעביר כל בניו בבת אחת, או שהיה לו רק בן אחד, אבל אם העביר בזה אחר זה, אפילו העביר כולם ולא שייר חייב.

ואם השאיר¹⁵ נפל, או זרע שאין נחשב חי מן הדין¹⁶, חשיב כהעביר כל זרעו ופטור.

¹¹ שם הלכה ד

¹² מנחת חינוך שם אות ט

¹³ "וזה הענין שאין החיוב בא אלא במקצת הזרע ולא בכולו, אפשר שהיה מפני שהכומרים השקרנים היו מבטיחין אבי הבן כי על ידי תקרובת בן זה יצליח שאר זרעו בכל אשר יפנה, ותהיה הברכה והטובה מצויה בביתו, ולרוב תרמיתם לא רצו מתחילה לקבוע החוק רק במי שישאר לו זרע מלבד אותו שהוא נותן להם, פן ימאנו מלשמוע אליהם, הן לשורפו לגמרי (לרמב"ן) הן להעבירו בתוך הלהב ולסכנו כדעת קצת המפרשים, (הרמב"ם ורש"י) ולמען יבטיחו גם כן על הברכה והטובה בנשארים ויתפתו אליהם מתוך כך הפתאים, ולכן לא חייבה התורה בענין רק כשהוא כעין עבודתו ולא בצד אחר" ולפי דברי החינוך אינו גזייה"כ אלא פטור משום שאינו כדרך עבודתו ולפי"ז ע"כ הדרשה מזרעו נתן מקצתו ולא כולו אינו אלא גילוי שדוקא בכה"ג הוי דרך עבודתו "והסמ"ג (לא תעשה מ') נתן מעם לתשובת המינים, משום דנתכפר בעונשו וזה המעביר כל זרעו גדול עונו מנשוא ולא רצתה התורה להענישו שלא יהיה לו כפרה, והובא במהרש"א בסוגיא זו (סנהדרין סד ע"ב בד"ה גמ' ומזרעך) ובאמת מחשבות השי"ת עמקו" (מנ"ח שם אות ה) ועיין שו"ת הרשב"א חלק ד סימן יח "מפני שהנתן מקצת זרעו למולך, הוא טועה ושונה באותו מקצת. וחייבו הכתוב מיתת ב"ד על שגתו אשר שגג, או על זדונו אשר הזיד, כי מזרעו נתן למולך. למען יתכפר לו אותו עון, במיתתו ע"י ב"ד. אבל הנתן כל זרעו, שומה מוחלט הוא. ולפיכך: הוא פטור ממיתת ב"ד. לפי שהקב"ה אינו רוצה שיתכפרו עונותיו הנמרצים של שומה זה, במיתת ב"ד. כי הוא הרבה לפשוט, וצריך למנוע ממנו התשובה. ושיהיה כלה במדורה של גהינם, ובשאל תחתית. השם ית' יצילנו מזה, ומכיוצא בזה. והנה הכל מבואר באר היטב".

¹⁴ תוס' סנהדרין סד ע"ב ד"ה העביר ומאירי שם עיין שם בתוס' הקשו כיון שחייב בראשון היאך נפטר אחר כך בהעביר כל זרעו, ותירצו דמירי דאין לו אלא בן אחד בכי האי גוונא הוא פטור, או שהעבירם בבת אחת אבל בזה אחר זה חייב. ועי"ש בכסף משנה ה"ד שתירץ דמתלי תלי וקאי, אם מעביר כל זרעו באמת פטור על הראשונים "נראה לי דמה שכתב הכסף משנה דמתלי תלי הוא דוקא באותו ענין כשעסקין, אבל אין סברא לומר כלל לפי דעתו, רק באותו מולך שהם עסקים בעבודה, אבל אם נתפרדה החבורה של הרשעים ולמחר וליומי אחרת העביר עוד אחד אינו נפטר מחמת כל זרעו, כן נראה לי מצד הסברא" (מנ"ח שם אות ט) ועיין שו"ת בצל החכמה חלק א סימן מא אות ג מש"כ בדעת תוס' ובביאור דברי הכסף משנה

¹⁵ מנחת חינוך שם

¹⁶ "דאם נשאר לו בן מריפה או אפילו נשחט בו רוב סימנים, אם אינו משישה נבילות המנויים בפ"ב מאבות הטומאות ה"א (ופ"ג משחיטה הי"ט), כיון דהוא כחי לכמה ענינים (כמבואר במנ"ח מצוה קפ"ט אות ז'), בודאי הוי שיוור וחייב על העברה של בן הראשון, וגם אם העביר את הבן שנשחט בו רוב סימנים גם כן חייב, כי הוא כחי לענין כל הענינים ופשוט. אך אם נשאר לו נפל, בודאי לא מיקרי שיוור. ואם נשאר לו תינוק והוא פחות משלשים יום, זה תלוי בשיטת הראשונים אם מת כדרכו ואם פיהק ומת במסכת שבת קל"ו ע"א ולענין יבום ושאר ענינים, אם נקרא חי הוי שיוור ובאם לאו לא נקרא שיוור". (שם)

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

**ה. העבירו סומא מהו ישן מהו ... בן בנו ובן בתו מנין
...זרע פסול מנין תלמוד לומר בתתו מזרעו**

אחד זרעו¹⁷ כשר ואחד זרע פסול אחד בניו ובנותיו בניהם ובני בניהם על כל יוצאי ירכו הוא חייב מפני שהן זרעו.

היה לו¹⁸ זרע משפחה וגויה והעבירם למולך אינם נקראים זרעו ופטור. ואם יש לו בן מחציה שפחה וחציה בת חורין, כיון שמצד החירות הוא בנו חייב. וכן אם העביר כל בניו וזה נשאר, חייב.

העביר אחד¹⁹ מזרעו, והוא ישן, או שהיה סומא שאינו יכול לעבור בעצמו²⁰, פטור.

**ו. אינו חייב עד שיעבירו דרך העברה ... שרגא דליבני
במיצעי נורא מהאי גיסא ונורא מהאי גיסא ... כמשורתא
דפוריא ... עד שיעבירו דרך עברה העבירה ברגל פטור**

ביצד היו²¹ עושים מדליק אש גדולה²² ולוקח מקצת זרעו ומוסרו לכהניהם עובדי האש²³, כעין מה שכתוב בקרבנות כשרים (ויקרא ט"ו, י"ד) ונתנם אל הכהן, ואפשר שהכומרים עושין בו תנופה או הגשה לפני המולך, ואותן הכהנים נותנין הבן לאביו אחר שנמסר בידו, להעבירו באש ברשותו, ואבי

¹⁷ שם הלכה ה

¹⁸ מנחת חינוך מצוה רח אות ט

¹⁹ רמב"ם שם

²⁰ ואינו דרך העברה (רש"י סנהדרין שם ד"ה העבירו)

²¹ רמב"ם שם הלכה ד ובחינוך מצוה רח

²² אבל בחינוך שם כתב "ואחר כך מחזירין אותו לאב ומבעירין אש גדולה לפני העבודה זרה" משמע שלא

היתה אש דלוקה קודם לכן

²³ בחינוך כתב ומוסרו לכומרים לשם שיקוצם ולשיטתו דס"ל שמולך ע"ז הוא עיין לקמן מהלוקת בזה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

הבן הוא שמעביר²⁴ בנו על האש ברשות הכהנים, לא שהוא שורפו למולך²⁵ כדרך ששורפין בניהם ובנותיהם לעבודת כוכבים אחרת²⁶, אלא בהעברה בלבד היתה עבודה זו ששמה מולך, לפיכך העושה עבודה זו לעבודת כוכבים אחרת חויף ממולך פטור.

י"א²⁷ שאינו חייב א"כ העביר בתוך המדורה, אבל אם היתה מדורה מכאן ומכאן ועובר הוא באמצע אינו כלום, אבל כל שעובר בתוך המדורה הן

²⁴ ברש"י עה"ת שם משמע שהכהנים מעבירין והקשה עליו ברמב"ן שם "וכן מה שאמר הרב שמוסרו לכומרים והם מעבירין אותו, וכך כתב אף בפירושו במסכת סנהדרין (שם סד), ואינו נראה כן מלשונם שם בנמרא, ועוד איך יתחייב הוא מיתה בעבודת אחרים, ולשון הכתוב עצמו מעביר בנו ובתו באש (דברים יח י) כך נדרש שהוא בעצמו מעבירו": אמנם עיין בשו"ת חתם סופר יו"ד סימן קלג שכתב בדעת הרמ"ך שעצם מסירת הבן לכהנים היא העבודה ועליה חייב ואפשר שהוא נמי דעת רש"י

²⁵ ברמב"ן עה"ת שם הביא ראיה לזה "שהרי אמרו (סנהדרין סד): המעביר את עצמו פטור, שהוא חי אף לאחר העברה"

²⁶ "כענין שכתוב (מלכים ב יז) והספרים שורפים את בניהם לאדרמלך וענמלך אלהי ספרוים, והגאון רבינו חננאל פירש כי אדרמלך וענמלך כל אחת עבודה זרה בפני עצמה, והוא שכתוב בפירושו בסדר כי תשא יש בעובדי ע"ג גוונין הרבה, יש מי שעושה פסלו צורת אדם ויש שעושה צורת כרוב או צורת בהמה או חיה או עוף, כענין שכתוב (שם) ואנשי בבל עשו את סכות בנות ואנשי כות עשו את נרגל ואנשי חמת עשו את אשימא, והעוים עשו את נבחו ואת תרתק והספרים שורפים את בניהם באש לאדרמלך וענמלך, כלן שמות פסילים הם, סכות בנות, התרנגולת ואפרוחיה, נרגל, תרנגול הבר הוא השכוי, אשימא הוא התול, נבחו כלב, תרתק חמור, אדרמלך קוף, ענמלך טווס" כ"כ רבנו בחיי שם בשמו אבל הוא ז"ל חלק עליו וכתב "ע"ז היתה ששמה מולך, וכו' ונקראת מולך מלשון מלכות ואדנות והיא הנקראת מלכום שהיתה תועבת בני עמון, והיא הנקראת אדרמלך וענמלך, כענין שכתוב (מלכים ב יז) והספרים שורפים את בניהם לאדרמלך וענמלך אלהי ספרוים, נקרא אדר מלשון כבוד וען מלשון עונה, וכל שם ושם משותף בלשון מלך שהוא לשון מולך, ואם כן מולך מלכום ואדרמלך וענמלך הכל עבודה זרה אחת נקראת בכל השמות הללו" וברש"י סנהדרין דף סד ע"ב ד"ה שרגא דלביני כתב "והא דאמרין (סנהדרין סג, ב) גבי חזקה שסכתו אמו סלמנדרא לאו למולך היה אלא לאלהי ספרוים, דהתם שריפה כתיב" ועיין ברמב"ן עה"ת שם שהאריך בזה

²⁷ בגמ' סנהדרין סב ע"ב אמר רב יהודה אינו חייב עד שיעבירו דרך העברה היכי דמי אמר אביי שרגא דליבני במיעי נורא מהאי גיסא ונורא מהאי גיסא ופירש"י "שורת לבנים גבוה, לבנה על גבי לבנה, והאש מכאן ומכאן ומעבירין עליו ואינו שורפו, מדקתני לקמן המעביר עצמו פטור, אלמא לאחר העברה הוא חי" רבא אמר כמשוורתא דפוריא "ופירש"י אינו מעבירו ברגליו אלא קופץ ברגליו כדרך שהתינוקות קופצין בימי הפורים, שהיתה הפירה בארץ והאש בוער בו והוא קופץ משפה לשפה" תניא כוותיה דרבא אינו חייב עד שיעבירו דרך העברתו העבירה ברגל פטור ופירש"י "אלמא דרך עבודתו בקפיצה" ופסק ביראים סימן רעא (עט) וקיי"ל כרבא לגבי אביי לבר מיע"ל קג"ם וא"כ בעינן דוקא בתוך האש וע"י קפיצה אבל בהילוך פטור וזוהי הדיעה השניה שמזכיר המאירי והדיעה ראשונה אפשר שהיא דעת הרמב"ם על פי מה שביארו בשו"ת רדב"ז חלק ה סי' כג שפירש שמה שכתב הרמב"ם "ומעבירו ברגליו מצד זה לצד אחר בתוך השלהבת" וז"ל "כרבא פסק שצריך להעבירו על האש ממש ולאפוקי דאביי דאמר שרגא דליבני ונורא מהאי גיסא ומהאי גיסא והבן עובר ברגליו על שרגא דליבני ולא על האש בתוך השלהבת והיינו דתניא כותיה דרבא העבירו ברגל כדרך העוברים פטור כיון שלא עבר על האש ממש ולא נשנית הברייתא לאפוקי היכא שהעבירו ברגליו דרך האש ממש בתוך השלהבת דאדרבא זהו דרך עבודתו ומה שכתב הרב ז"ל ומעבירו ברגליו לא שיעבירו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

בקפיצה הן דרך הלוך חייב, ויש פוסקין²⁸ שאין דרך העברה בהלוך אלא בדרך קפיצה. וי"א²⁹ שחייב גם במעבירו במדורה מכאן ומדורה ומכאן. וי"א³⁰ שאינו חייב אלא במעביר ע"י שאוחז בנו ברגליו, ומעבירו מצד זה לצד אחר בתוך השלהבת, אבל אם האב עובר בעצמו, ועי"כ מעביר בנו אינו דרך העברה ופטור.

דרך שרגא דליבני אלא לאפוקי שלא יגביהנו ויעבירונו על האש בתוך השלהבת אלא שיעבירונו ברגליו על האש ממש או דרך קפיצה על האש בתוך השלהבת כדכתב רש"י ז"ל א"נ שהוא ז"ל חולק על רש"י וצריך שיעבור ברגליו על האש ממש לא דרך קפיצה והוא ז"ל היה בקי בדרך עבודות המולך כי למד בכל הספרים המחוברים בעבודת ע"ז ומאי דאמר רבא כי משוורתא דפוריא היינו לאפוקי דאביי שצריך שיעבור באש ממש אבל לא שיהיה ממש דרך קפיצה כי משוורתא דפוריא שהנערים קופצים על האש כפוריא ואפשר שדקדק הרב ז"ל מדאמר רבא כי משוורתא ולא אמר משוורתא דפוריא ומשמע ליה דומה למשוורתא דפוריא אבל לא כמוה ממש דאלו משוורתא דפוריא הוי בקפיצה ואלו הכא הוי דרך העברה ברגליו כלישנא דקרא דכתיב להעביר למולך

²⁸ המאירי סנהדרין סד ע"ב

²⁹ ברש"י עה"ת ויקרא שם פי' "וזה היא עבודתה שמוסר בנו לכומרים (סנהדרין סד) ועושין שתי מדורות גדולות ומעבירין את הבן ברגליו בין שתי מדורות האש" וכבר הקשה עליו ברמב"ן שם "וזה אינו נכון, שהרי אמרו בגמרא סנהדרין (סד ע"ב) העבירו ברגל פטור, אלא כמשוורתא דפוריא שהוא מעבירו בתוך האש ממש" וברבנו בחיי עה"ת שם כתב "וחק העבודה הוא שהאב היה מעביר את בנו בין שתי מדורות של אש עד שישרף וימות, והיתה דעתם כי בהעביר האב אחד מבניו ינצלו שאר הבנים ויחיו והוא יצליח בכל אשר יפנה".

³⁰ הרמב"ם שם לפי המהרי"ק סי' עו בשו"ת מהרי"ק שם הקשה על הרמב"ם שכתב "ומעבירו ברגליו מצד זה לצד אחר בתוך השלהבת" דהברייתא בגמרא תניא דאם העברוהו ברגל פטור. וכתב דהרמב"ם פירש בגמ' באופן אחר מרש"י דהאי שרגא דלבני דאומר אביי היינו משום דדרך העברה היינו שהאב נושא את בנו כתיפו ועובר עם בנו בתוך האש ואע"ג דקרא לא משמע שיהא האב עובר בתוך האש עצמו שהרי בנו באש כתיב ולא עובר עם בנו באש. מכל מקום כיון דשרגא דלבני במצעי פי' גדר לבנים מזה וגדר לבנים מזה גבהן עד כנגד גבהו והאב עובר בין הגדרים האלה ואין האש נוגעת בו כלל אלא שהוא מעביר בנו על כתיפו למעלה ממחיצת הלבנים עד שהשלהבת מגעת אל הבן המורכב על כתיפו של אביו קרינן בו מעביר בנו באש. ועל זה פליג רבא וס"ל דאם העבירוהו האב ברגל כלומר ברגל של אב שהאב עצמו עובר בתוך האש שהוא פטור אלא שצריך שיעבירונו ברגלו של בן והיינו דקאמר רבא כמשוורתא דפוריא שכן רגילות שעוברים על האש מצד לצד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

וי"א³¹ שלא היה מעבירו בלבד, אלא שורפו³² על ידי שהיו מעבירין אותו על השלהבת פעמים רבות, עד שתצא נשמתו³³. וחייב בדין התורה משעת העברה הראשונה³⁴, משתמשול בו האור, כגון שנתפס האש באחד מאיבריו מסר ולא העביר העביר ולא מסר או שמסר והעביר שלא בדרך העברה פטור.

ז. ואינו חייב אלא על יוצאי יריכו הא כיצד בנו ובתו חייב אביו ואמו אחיו ואחותו פטור העביר עצמו פטור

³¹ רמב"ן עה"ת ויקרא יח פסוק כא וכן באבן עזרא שם מביא שני הדיעות "מילת להעביר כמו לשרוף כי זאת היתה עבודתו ויש אומרים כי יעביר הבן על האש ויש מי שיחיה ויש מי שימות"
³² "ועם כל זה הנראה בעיני מהכרע הפסוקים כי היה הבן למאכולת האש, שהכתוב אומר (יהזקאל כג לו) וגם את בניהן אשר ילדו לי העבירו להם לאכלה, ושם (פסוק לו) נאמר ובשחטם את בניהם לגלוליהם, שהיו מעבירין אותו באש עד שישרף או שימות באש והיא שחיטתו, כי הלשון הזה "העבירו להם" במולך הוא, ואמר בו הכתוב "לאכלה", והזכיר בו שחיטה, אם כן מה שאמר (בסנהדרין סד ע"ב) "כמשוורתא דפוריא", לומר שהיו מעבירין אותו על השלהבת פעמים רבות והוא מת בלהב האש והנה הוא חייב בדין התורה משעת העברה הראשונה משתמשול בו האור, כגון שנתפס האש באחד מאיבריו, ולכך הוצרכו לומר שהמעביר עצמו פטור, אבל היה האש אוכלת בו כי זה היה קרבנם למולך ולשון "מעביר באש" יאמר בכל מקום על הדבר שהוא בוער באש ואינו אוכל, מפני שנותנים אותו באש ומעבירים אותו ממנו ואינו נעשה אפר כנשרפים, כענין כלי הגוים שמלבנין אותו באש שנאמר בהן (במדבר לא כג) תעבירו באש וטהרו ואמר בבני עמון (שמואל ב יב לא) והעביר אותם במלכן, לומר ששרף אותן כאשר יעשו הלבנים במלכן אם כן מעביר בנו ובתו באש היא נתינתו באש שתמשול בו האור, לא העברה בעלמא, והיא העברה הנזכרת במולך, שהיא באש על דעת רבותינו, שלמדו בגזרה שוה העברה העברה, מה להלן באש אף כאן באש, מה כאן למולך אף להלן למולך וראיה לדבריהם, שכתוב ביאשיהו (מ"ב כג י) וממא את התפת אשר בניא בן הנום לבלתי להעביר איש את בנו ואת בתו באש למולך, אם כן העברה הנזכרת במולך היא באש, וכן כתוב במנשה (דהי"ב לג ו) והוא העביר את בניו באש בניא בן הנום ומצאתי שכתוב באחו (מ"ב סז ג) וגם את בנו העביר באש כתועבות הגוים אשר הוריש ה' אותם מפני בני ישראל, ובדברי הימים (ב כח ג) נאמר ויבער את בניו באש כתועבות הגוים אשר הוריש, אם כן ההעברה היא הבערה באש ממש: וכן דעת רבנו בחיי עה"ת שם ועיין בחדושי הר"ן סנהדרין שם שכתב וז"ל "לכך כתב הרמב"ן ז"ל בפירושי התורה שעבודת המולך היתה בהעברה וכל שהיה עובר היה שולט בו קצת האש אם בבגדיו או בשערותיו ויש שלא היו עוברים בו רק פעם א' או שתיים ונשארים חיים ויש שהיו מפליגים בהעברה פעמים רבות עד שהיו נשרפים"
¹ ויבדאי חייב משום רוצח ג"כ אם הוא באופן שחייב הרוצח עיין רמב"ם פ"ב מרוצח, וחייב גם כן סייף, אך בתרי קטלא לא קטלינן וסקילה המורה יותר. אך אם היה שוגג על המולך, חייב (מיתה) משום רוצח וקרבן על המולך, ואין המיתה פוטרת מן הקרבן, ובפרט דתיכף בהעברה חייב משום מולך אף שעדיין לא מת כמבואר בדברי הרמב"ן ממילא אינם באים כאחד ופשוט: (מנחת חינוך שם אות י)
³⁴ "דעת רז"ל כמה שאמר ומזרעך לא תתן להעביר למולך ולא אמר להעביר באש, שהיה זה כדי לחייבו משעת העברה משתמשול בו האש כגון שנתפס האש באחד מאיבריו". (רבנו בחיי שם)

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

אם העביר אחיו³⁵ או אחיותיו או אבותיו או שהעביר עצמו פטור.

ה. אבידתו ואבידת אביו שלו קודמת

כבר התבאר במסכת ב"מ דף לג. שאדם המוצא אבידה של חברו³⁶, ואפילו של אביו או רבו³⁷, ובאותו זמן³⁸ פגע גם באבידתו, אם יכול לחזור את שתיהן חייב להחזירם, אך במצב שאם יטפל בשל חברו יפסיד את שלו, או שאר הפסד ממוון שיגיע לו³⁹ אם יטפל בהשבת האבידה, מן הדין אינו חייב לטפל בשל חברו אביו או רבו, במקום הפסד ממוון, שנאמר (דברים טו פסוק ד) אָפֶס פִּי לֹא יִהְיֶה בְּךָ אֲבִיּוֹן, אולם מ"מ יש לו לאדם להכנס לפנים משורת הדין שלא ידקדק לומר שלי קודם, כי אם בהפסד ברור⁴⁰.

ט. ולמאן דאמר מולך עבודה זרה היא

³⁵ רמב"ם שם

³⁶ שו"ע ונו"כ רסד א

³⁷ ובמשנה סוף הוריות אמרו שהאיש קודם לאשה להשבת אבידה, ובתוספתא פ"ב דב"מ אמרו עוד שאבידת אביו קודמת לאבידת אמו, והפוסקים השמיטו הלכה זו, ועיי' חזון יחזקאל שם.

³⁸ כתב בערוה"ש דהיינו כשכבר פגע באבידתו, אבל כשאינה לפניו אלא רוצה לילך ולחפש שמא ימצאנה, אבידת חברו קודמת. ולכאורה מדברי הפוסקים משמע שאפילו בספק הפסד אמרינן אבידתו קודמת, וכ"כ בהלכה למשה פי"ב ה"א כמ"ש הרמב"ם שם שאם יכול להחזיר שתיהן, חייב להחזיר שתיהן, ואם אינו יכול להחזיר אלא אחת, אבידתו קודמת, שמדיוקא דרישא משמע שבספק אינו חייב ומדיוקא דסיפא משמע שבספק חייב, ופירש בכוונתו שמדינא אינו חייב בספק הפסד, אלא שבגמרא אמרו כל המקיים בעצמו כך סופו לבא לידי כך, ופרש"י שיש לאדם להכנס לפנים משוה"ד ולא לדקדק אם לא בהפסד דמוכה, ולכן כתב הרמב"ם דיוקא דסיפא שאע"פ שהוא ספק יחזיר ולא ידקדק

³⁹ סמ"ע סימן רסד סק"א, ומשמע דוקא הפסד אבל לא מניעת הריוח, ובשו"ע הרב כתב שה"ה מניעת הריוח.
⁴⁰ שו"ע סימן רסד סעיף א, וכתב הסמ"ע סק"ב שבכל דבר הצלת ממוון חברו יכול אדם תמיד למצוא צד היתר שעלול להפסיד חובו או שיתבטל מעסק פלוני שיבא לו מזה ריוח ממוון, וסיים השו"ע שאם מדקדק תמיד בכך פורק ממנו עול גמ"ח וסוף שיצטרך לבריות, ועיי' סמ"ע סק"ג.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

י"א⁴¹ שמוֹלֵךְ אִינוּ ע"ז, וְאִינוּ חַיִּיב אֵלָא כְּדִרְכָּה דְהֵיִינוּ בְּהֶעֱבֵרָה בְּאִשׁ. וי"א⁴² שְׁמוֹלֵךְ ע"ז הוּא, וְלִפִּיכֵךְ אִף אִם עֲבָדוּ בְּאַחַת מֵאַרְבַּע עֲבוּדוֹת הַשְּׁתַחֲוִיָּה זְבִיחָה נִסוּךְ אוֹ הַקְטָרָה חַיִּיב כְּמוֹ שֶׁהִתְבָּאָר לְעֵיל דָּף ס:.

⁴¹ "בש"ס יש פלוגתא בסנהדרין פרק ארבע מיתות סד ע"א, חד אמר דלאו זה בין למולך בין לשאר עבודה זרה דסובר דמולך גם כן עבודה זרה היא, ולפי פירש"י שם ד"ה קתני, חייב גם כן אם עשה אחד מארבע עבודות למולך, ע"ש. והיה דרך המולך לעבוד אותה בהעברת זרעו, ולא הוצרכה התורה להזהיר במולך כיון דדרך עבודתה היא, ובכל עבודה זרה חייב דרך עבודתה, אלא דהתורה הזהירה שלא יעשו עבודה זו לשום עבודה זרה אפילו אם אין דרך עבודתה בכך, כמו הארבע עבודות שהייתה התורה על כל עבודות זרות כן חייבה התורה על עבודה זו ואיכא מאן דאמר שם דסובר דמולך לאו עבודה זרה היא רק היה חק לעובדי כוכבים לעשות זאת לפני המולך, ואם כן אם עשה אחת מארבע עבודות לפני מולך פטור דלאו עבודת כוכבים היא, אי נמי אם העביר זרעו לפני שאר עבודה זרה שאין דרך לעבדה בכך פטור, דהתורה הזהירה שלא לעשות זאת למולך דוקא, וחייבה התורה עליו אף שאינו עובד עבודה זרה בכך, ע"ש בסוגיא. והנה הרמב"ם פ"ו מעבודת כוכבים ה"ג פסק דהמעביר לשאר ע"ז פטור, דפסק כרבי אליעזר ברבי שמעון דמולך לאו עבודה זרה היא, ואם כן אם עשה לעבודה זרה אחרת פטור ואינו חייב בד' עבודות" (מנחת חינוך מצוה רח אות א ואות ג) ולשון הרמב"ם הכי משמע דז"ל "ומוסרו לכהניהם עובדי האש" משמע שלא היו עובדי המולך בעצמו וכן במוורה נבוכים שם "ולזה פרסמו עובדי האש בזמנים ההם שכל מי שלא יעביר בנו ובתו באש ימותו בניו", וכן דעת היראים סימן רע"א (עט) " וכך היה החוק לוקחים דבר אחד וקוראים אותו מולך ולא לשם אלהות ומעביר לפניו זרעו. ומניין דע"ז לאו מולך הוא דתניא בפ' ד' מיתות (ס"ד א') אחד למולך ואחד לשאר ע"ז חייב דברי ר' אליעזר ר' שמעון אומר למולך חייב שלא למולך פטור קסבר ר' אליעזר מולך לאו ע"ז אלא חוק הוא וקיי"ל כר"א אמר ר"ח דתניא ר' חנינא אומר למה תפשה תורה לשון מולך כל שתמליכהו עליך אפילו צרור אפילו קיסם פי שתמליכהו שתקראהו אלוה מולך" אמנם עיין שו"ת חתם סופר יו"ד סימן קל"ג דס"ל בדעת הרמב"ם דמולך הוי ע"ז וכן עיין בדברי יציב אבעה"ז סי' כו אות י שהוכיח מהרמב"ם בפ"י המשניות דס"ל שהמולך ע"ז הוא

⁴² דעת החינוך שם שכתב " שלא ניתן קצת מבנינו להעבירם לפני עבודה זרה שהיו עושין בני אדם בזמן מתן תורה שהיה שמו מולך", וכן לאחר מכן כתב "מוסרו לכומרים לשם שיקוצם" ועי"ש בכסף משנה (ד"ה לפיכך) בסוף דבריו כתב דלענין זה סובר הרמב"ם דהוא עבודה זרה דאם עבד המולך בארבע עבודות חייב, לא כרש"י בסנהדרין

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

